

Konferencē uzsver: Latvija nedrīkst zaudēt savus pilsoņus

Ināra Egle

SITUĀCIJA LATVIJĀ

kopš 1998. gada jūnija, kad Saeima pēdējo reizi grozīja Pilsonības likumu, ir būtiski mainījusies. Latvija ir kļuvusi Eiropas Savienības un NATO dalībvalsts. «Latvija arī pirmo reizi savā vēsturē ir kļuvusi par emigrācijas valsti, no kuras izceļo cilvēki,» piektdien sacīja Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis Egils Levits Saeimas un Latvijas Universitātes kopīgi rīkotajā konferencē *Latvijas pilsonība 21. gadsimtā*. Tās mērķis bija aktualizēt nepieciešamās izmaiņas Pilsonības likumā, lai paredzētu iespēju iegūt dubultpilsonību kā trimdas latviešiem, kas ne-

paguva reģistrēties, tā no Latvijas aizbraukušajiem latviešiem, kas ieguvuši citas valsts pilsonību.

Pilsonības likums ir pieņemts 1994. gada vasarā. Tajā noteikts, ka Latvijas pilsoņiem, kuri pēc 1940. gada 17. jūnija, bēgdami no okupācijas režīma, atstājuši Latviju un ieguvuši mītnes zemes pilsonību, Iedzīvotāju reģistrā jāreģistrējas līdz 1995. gada 1. jūlijam, ko daudzi nepaguva izdarīt. Konferencē vairāki runātāji uzsvēra, ka šis ierobežojums ir jāatceļ, dodot iespēju ikvienam Latvijas pilsonim, kas pilsonību nekad nav zaudējuši, un viņu pēcnācējiem kļūt par Latvijas pilsoņiem, neatsakoties no otras

valsts pilsonības. Latvijas valsts ir ieinteresēta nepazaudēt arī tos latviešus, kas jaunajā situācijā var brīvi izvēlēties, kurā valstī mācīties vai strādāt. «Viņi nepārdod mājas un neaizbrauc uz visiem laikiem, un nedēļas nogalēs atgriežas pie ģimenes,» sacīja E. Levits un atgādināja, ka ES dalībvalstīs ir pieļauta dubultpilsonība ar citām ES valstīm. Saeimas apakškomisija, kuru vada Ingmārs Čaklais (*Vienotība*), pašlaik izvērtē Pilsonības likuma grozījumos 2. lasījumam iesniegtos aptuveni 70 priekšlikumus. Tā plāno dubultpilsonību attiecināt uz Latvijas pilsoņiem, kas ieguvuši citas ES, NATO vai Eiropas Brīvās tirdzniecības aso-

ciācijas dalībvalsts pilsonību. Par to vēl ir paredzamas diskusijas, jo ārpus šo valstu loka paliek, piemēram, Austrālija un Jaunzēlande.

Konferencē tika runāts arī par veidu, kā Latvijas pilsonību var iegūt pēc 1991. gada 21. augusta Latvijā dzimušie nepilsoņu bērni. I. Čaklais informēja, ka, pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) datiem, pašlaik ir 13 500 bērnu, kuriem pienāktos Latvijas pilsonība, bet kuri nav reģistrēti, kas ir iespējams uz vecāku iesnieguma pamata. Apakškomisija vienojusies, ka bezvalstnieku vai nepilsoņu bērni brīdī, kad tiek reģistrēta viņu dzimšana, ir tiesīgi iegūt Latvijas pilsonību, ja

viens no vecākiem izsaka šādu vēlmi. Tad vienā no ailēm bērna māte vai tēvs norāda, vai viņi vēlas vai nevēlas bērnam Latvijas pilsonību.

«Naturalizācija ir integrācijas galapunkts,» teica E. Levits un uzsvēra, ka valstij ir jāpānāk, lai tikai tie cilvēki, kuri ir integrējušies valstī, kļūst par tās pilsoņiem. Arī tieslietu ministrs Gaidis Bērziņš (VL-TB/LNNK) atzina, ka par Latvijas pilsoņiem ir kļuvuši arī valstij nelojāli cilvēki, tajā pašā laikā talantīgiem latviešiem pilsonība liegta. Konferencē tika pieminēta zinātnieka Ulda Bērziņa cīņa par Latvijas pilsonības saglabāšanu, kuru viņam prasa atņemt pēc Zviedrijas pilsonības iegūšanas.

Augstākā tiesa noraidījusi PMLP prasību par pilsonības atņemšanu. «Latvija nedrīkst zaudēt savus pilsoņus, ar pašnāvniecisku likumu atņemot Latvijas pilsonību tiem, kas kļuvuši par citas valsts pilsoņiem,» sacīja E. Levits intervijā Latvijas Televīzijas raidījumā *Panorāma*. Viņš uzsvēra, ka valsts pienākums ir nepieļaut «Latvijas pilsonības noasiņošanu» un gādāt, lai ikvienam latvietim būtu tiesības saņemt savas valsts pilsonību. Saeimas komisija sola Pilsonības likuma grozījumus sagatavot līdz vasarai. Tā ir viena no Saeimas prioritātēm, applicināja Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa (*Vienotība*), atklājot konferenci. ●